

Чи зобов'язаний зберігач для проведення депозитарної операції вимагати згоду на відчуження цінних паперів другим з подружжя?

Відповідно до ч. 2 ст. 65 Сімейного кодексу України (надалі – СК) **при укладенні договорів одним із подружжя вважається, що він діє за згодою другого з подружжя.** Дружина, чоловік має право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без її, його згоди, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового.

Таким чином, СК встановлює презумпцію згоди другого з подружжя на вчинення правочину другим з подружжя.

Разом з тим, для укладення одним із подружжя договорів, які потребують нотаріального посвідчення і (або) державної реєстрації, а також договорів стосовно цінного майна, згода другого з подружжя має бути подана письмово.

Відповідно до ч. 5 ст. 5 Закону України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1997 року угоди щодо цінних паперів не підлягають нотаріальному посвідченню, якщо інше не передбачено законодавством чи угодою сторін.

Жодним Законом України також не передбачено обов'язкової державної реєстрації правочинів щодо цінних паперів.

До того ж законодавство України не містить визначення поняття «цінне майно», тому віднесення майна до вказаної категорій може відбуватися лише власне подружжям при визначенні порядку здійснення права власності на те чи інше майно або судом, за позовом одного з подружжя.

Таким чином законодавство України не передбачає безумовної наявності письмової згоди одного із подружжя на вчинення правочину з цінними паперами іншим з подружжя, а також наявності вказівки у правочині щодо відчуження цінних паперів на наявність згоди другого з подружжя.

При цьому, навіть якщо письмова згода другого з подружжя є за законодавством необхідною (наприклад, сторони домовилися укласти договір про відчуження цінних паперів у нотаріальній формі), така згода не є обов'язковим реквізитом договору.

Відповідно до п. 5 гл. 2 розд. V Положення про депозитарну діяльність депозитарна установа **має право вимагати спеціального оформлення поданих документів (нотаріального посвідчення тощо), тільки якщо такі вимоги до оформлення документів установлені законодавством.**

Враховуючи вищенаведене, у зберігача не має правових підстав вимагати надання, разом з документами на проведення облікової операції щодо переходу права власності на цінні папери, письмової згоди другого з подружжя на відчуження цінних паперів іншим з подружжя. Також аналізуючи правочин, що додається до розпорядження на відчуження акцій, у зберігача відсутні повноваження аналізувати його на предмет наявності/відсутності згоди другого з подружжя на відчуження цінних паперів першим.

При цьому відсутність письмової згоди другого з подружжя на укладення правочину щодо відчуження іншим із подружжя цінних паперів може бути підставою для звернення до суду того з подружжя, який вважає порушеними свої права, однак не може бути перешкодою для переходу права власності на такі цінні папери.